

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Development of a Learning Activity Package to Enhance Reading Comprehension in Thai Language for Grade 3 Students

¹ประกายฝน พรหมประดิษฐ์, ²นิศานาจ โสภภาพล และ ³ปริญา ปริพุด

¹Prakaifon Phrompradit, ²Nisanart Sopapol and ³Pariya Pariput

^{1,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{1,3}Faculty of Education Ubon, Ratchathani Rajabhat University.

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University.

¹Corresponding Author's E-mail: prakaifon.pg67@ubru.ac.th

Received: December 28, 2025; **Revised:** February 13, 2026; **Accepted:** February 19, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่าน จับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบ ความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่าน จับใจความวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตะดอภวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 22 คน ได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบวัด ความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 80.30/81.40 ซึ่งอยู่ในระดับตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านจับใจความ หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ที่สุด ชุดกิจกรรมที่บูรณาการบริบทท้องถิ่น ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางให้ครูนำไปปรับใช้ในการสอนภาษาไทยได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้; ความสามารถในการอ่านจับใจความ; ภาษาไทย

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop a learning activity package to enhance Thai reading comprehension for Grade 3 students with an efficiency of 80/80; 2) to compare students' reading comprehension abilities before and after using the package; and 3) to study students' satisfaction with the developed learning activity package. The sample consisted of 22 Grade 3 students from Tadobwittaya School under the Sisaket Primary

Educational Service Area Office 1 in the 2025 academic year, obtained through cluster random sampling. The research instruments included the learning activity package, a reading comprehension test, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples. The results revealed that: 1) the developed learning activity package had an average efficiency of 80.30/81.40, meeting the 80/80 criteria; 2) the reading comprehension ability of Grade 3 students after using the learning activity package was significantly higher than before at the .05 level; and 3) students' satisfaction with the learning activity package was at the highest level. The integration of local context into the learning activities effectively enhanced students' reading comprehension and analytical thinking skills, providing a sustainable guideline for teachers to adapt in Thai language instruction.

Keywords: Learning Activity Packages; Reading Comprehension Ability; Thai Language

บทนำ

ภาษาไทยไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันเท่านั้น หากแต่ยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สืบทอดจิตวิญญาณและภูมิปัญญาของบรรพชนมาอย่างยาวนาน การมีความรู้ความเข้าใจในภาษาไทยอย่างถ่องแท้จึงเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ (สมพร วัชรภักย์, 2554) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการวางรากฐานทางสติปัญญา ทักษะการอ่านถือเป็น "ประตูบานแรก" ของการเรียนรู้ทุกแขนง หากปราศจากความสามารถในการอ่านจับใจความแล้ว ผู้เรียนย่อมไม่สามารถเข้าถึงสาระสำคัญของศาสตร์ต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้การเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ กลายเป็นเรื่องยากลำบากเนื่องจากไม่สามารถตีความเนื้อหาที่ซับซ้อนได้

ในทางพุทธศาสตร์ ความรู้ไม่ได้เกิดจากการรับรู้เพียงผิวเผิน แต่ต้องผ่านกระบวนการที่เรียกว่า "สุตมยปัญญา" หรือปัญญาที่เกิดจากการฟังและการอ่านอย่างมีสติ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2559) เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารมาแล้ว หากขาดทักษะในการจำแนกแยกแยะสาระสำคัญหรือการสรุปความ ย่อมส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้หยุดชะงัก ไม่สามารถพัฒนาไปสู่ขั้น "จินตมยปัญญา" หรือการคิดพิจารณาด้วยตนเองได้ ซึ่งปัญหานี้ไม่ได้กระทบเพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อคุณภาพการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระวิชา และถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาค (Phramaha Hansa Dhammahaso, 2561) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตดอบวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบประเด็นสำคัญว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจากปัจจัยสำคัญคือผู้เรียนขาดแรงจูงใจและเนื้อหาในบทเรียนมักเป็นเรื่องที่ไกลตัวผู้เรียน การจัดการเรียนรู้แบบรับฟังเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดความรักในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้เข้าสู่ "กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก" (Active Learning) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (ทิตินา แคมณี, 2562) โดยนำหลัก "โยนิโสมนสิการ" มาเป็นแนวทางหลักในการฝึกฝน (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: อ.อ.เอกก.(ไทย); 20/51/15) คือการสอนให้เด็ก ๆ รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างถูกวิธีและสามารถมองเห็นแก่นที่ซ่อนอยู่ในเรื่องราวที่อ่าน การพัฒนา "ชุดกิจกรรมการเรียนรู้" ที่มีการจัดระบบเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน จะช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียนให้มีทิศทางและมีประสิทธิภาพ (ธรรมบุญ มณีเกิด และคณะ, 2563: 204) เพื่อให้การเรียนรู้มีพลังและเปี่ยมด้วยความหมาย ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำบริบทท้องถิ่นเรื่อง "ตมิตบ้านเรา" ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนบ้านตดอบมาบูรณาการเป็นเนื้อหาหลักใน

ชุดกิจกรรม การที่นักเรียนได้อ่านเรื่องราวที่ตนเองมีความคุ้นเคยจะช่วยสร้างความหมายให้แก่ การเรียนรู้ (พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ, 2550) การนำภูมิปัญญาในชุมชนมาเป็นฐานการเรียนรู้นอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับวิถีชีวิตจริงของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม (ประเวศ วะสี, 2558)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแรงจูงใจในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ โดยมุ่งเน้นการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เพื่อยกระดับความสามารถในการวิเคราะห์และสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยครั้งนี้เปรียบเสมือนการปฏิบัติหน้าที่เป็น "กัลยาณมิตร" ผ่านทางนวัตกรรมการสอนที่จะช่วยกระตุ้นประคองให้ผู้เรียนเข้าถึงปัญญาได้อย่างมีความสุข (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2560) ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งทักษะวิชาการและคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาและเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขั้นต้นและชั้นรอง ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้และการอ่านจับใจความ เพื่อกำหนด กรอบแนวคิดและเนื้อหาให้ครอบคลุมตัวชี้วัด ท 1.1 ป.3/3, ป.3/4 และ ป.3/5

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในพื้นที่กรณีศึกษา (Field Study) ผู้วิจัยสำรวจสภาพบริบทและปัญหา กลุ่มเป้าหมาย ณ โรงเรียนตะดอภวิทยา เพื่อนำข้อมูลวิถีชีวิตชุมชนมาบูรณาการในเนื้อหาชุดกิจกรรม โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ เรื่อง “ตีมิดบ้านเรา” เพื่อให้บทอ่านมีความสอดคล้องกับ สภาพจริงและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มเมืองศรีลำดวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 124 คน จาก 18 โรงเรียน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตะดอภวิทยา จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ออกแบบตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด บูรณาการบริบทชุมชนใช้เวลาเรียนรวม 12 ชั่วโมง จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง มุ่งพัฒนาความเข้าใจเนื้อหา การค้นหาใจความสำคัญ การสรุปความ และการวิเคราะห์บทอ่าน เนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 4 เรื่อง ได้แก่ นิทาน เพลง เรื่องเล่า และข่าวที่เชื่อมโยงบริบทท้องถิ่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอาศัยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (0.50) จึงสรุปได้ว่าเครื่องมือวัดผลมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

2. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เปรียบเทียบผลก่อนและหลังเรียน ครอบคลุมเนื้อหาตามชุดกิจกรรม และตัวชี้วัด ท 1.1 ป.3/3, ป.3/4, ป.3/5 มุ่งวัดความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหา การค้นหาสาระสำคัญ การสรุปความ ไปจนถึงการตอบคำถามจากบทอ่าน และการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในการประเมินความสอดคล้องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ครอบคลุมทั้งสิ้น 4 หน่วยการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าข้อสอบทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ .50 สามารถสรุปได้ว่าข้อสอบทั้งหมด สามารถใช้ได้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ใช้ประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนต่อชุดกิจกรรมในด้านเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วม และผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาชุดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากผลการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งก็คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของข้อสอบแต่ละข้อ โดยจะพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ดังนั้นข้อสอบที่เข้าเกณฑ์หรือมีความตรงหรือสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จำนวน 10 ข้อ จากทั้งหมด 10 ข้อ

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ การดำเนินการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงและปฐมนิเทศ/การเตรียมความพร้อม ก่อนเริ่มการทดลอง ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานแก่ผู้เรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย นอกจากนี้ ได้จัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนและเตรียมความพร้อมในการใช้แอปพลิเคชันหรือเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่และลดข้อผิดพลาดในการเก็บข้อมูล

2. Pre-test (การทดสอบก่อนเรียน) ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนด้านการอ่านจับใจความก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม และเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปตามหน่วยการเรียนรู้ที่วางไว้ทั้ง 4 หน่วย ใช้เวลาเรียนรวม 12 ชั่วโมง จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง โดยในระหว่างกิจกรรม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และความเข้าใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขั้นตอนนี้มีความสำคัญต่อการวัดพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

4. Post-test และการประเมินความพึงพอใจ หลังจากสิ้นสุดการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนอีกครั้ง (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้เก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งช่วยสะท้อนคุณภาพและความเหมาะสมของชุดกิจกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 4 ข้อ โดยใช้สถิติที่เหมาะสม เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าที (t-test) และการเปรียบเทียบผลก่อน-หลังการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วยให้สามารถประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 6 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการทดลองตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยประยุกต์ใช้สถิติและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของ อีรุณ อกะกุล (2553) ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ 3 ส่วนหลัก ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ โดยใช้เกณฑ์ E1/E2 ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของสื่อการสอนในเชิงพัฒนา การวิเคราะห์เริ่มจากการคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) โดยรวบรวมคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่นักเรียนทำได้จากกิจกรรมและแบบฝึกปฏิบัติระหว่างเรียนในทุกชุดกิจกรรม เพื่อประเมินความต่อเนื่องของการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) จากการคำนวณคะแนนเฉลี่ยร้อยละของแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขั้นสุดท้าย จากนั้นจึงนำค่าสัดส่วนประสิทธิภาพที่คำนวณได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เพื่อยืนยันว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามหลักวิชาการที่ยอมรับได้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน สำหรับการทดสอบประสิทธิผลของนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียน ผู้วิจัยดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนการวัดผลก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (t-test for Dependent Samples) ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับแบบแผนการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและมีการวัดผลสองครั้ง กระบวนการวิเคราะห์เริ่มจากการหาค่าผลต่างของคะแนนรายบุคคลเพื่อคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่าง แล้วจึงนำไปทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อพิจารณาว่าความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการประเมินทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยอาศัยสถิติพรรณนาประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับความพึงพอใจในมิติต่างๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การสอน และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปแปลผลตามเกณฑ์การประเมินค่าเพื่อสรุปภาพรวมความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึงคุณภาพและ

การยอมรับนวัตกรรมในมุมมองของผู้เรียน อันเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นตอนที่ 7 ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ นำเสนอในรูปแบบความเรียงและตารางสรุปผลทางสถิติ เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของนวัตกรรมและพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความของผู้เรียน อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ จำนวน 22 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการเรียนรู้ (E1) ซึ่งประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) นิทานเรื่อง “ช่างเหล็ก ผู้กล้า” 2) เพลงรำคำตะ...มนต์เสน่ห์แห่งส่วย 3) เรื่องเล่า “ครูตีมีดบ้านเรา” และ 4) ข่าว “อ่านเป็น เห็นอนาคต การรำคำตะ” และคะแนนจากผลลัพธ์หลังเรียน (E2) ของนักเรียนมาคำนวณหาประสิทธิภาพเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน คะแนนเต็ม คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁)
1. นิทานเรื่อง “ช่างเหล็กผู้กล้า” 25 17.68 70.72
2. เพลงรำคำตะ...มนต์เสน่ห์แห่งส่วย 25 20.64 82.56
3. เรื่องเล่า “ครูตีมีดบ้านเรา” 25 19.78 79.12
4. ข่าว “อ่านเป็น เห็นอนาคต การรำคำตะ” 25 22.20 88.80
คะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) 80.30
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂)
คะแนนทดสอบหลังเรียน 20 16.27 81.40
ประสิทธิภาพของรูปแบบ (E₁/E₂) 80.30/81.40

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 80.30 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 81.40 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 จึงสรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยบูรณาการบริบทของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ เรื่อง “ตีมีดบ้านเรา” มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างกระบวนการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน

การเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตะตอบวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปี

การศึกษา 2568 จำนวน 22 คน ใช้วิธีการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test) ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบวัดความสามารถ N คะแนนเต็ม $\bar{X}$ S.D. t p			
ก่อนเรียน	22	20	9.59 6.05
หลังเรียน	22	20	16.27 4.31
			12.02* 0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.59 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 16.27 คะแนน ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าค่าการทดสอบ t ของทั้งสองช่วงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งหมายความว่าคะแนนความสามารถทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความดีขึ้นอย่างชัดเจนหลังการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (N=22)

รายการประเมิน $\bar{X}$ S.D. ระดับความคิดเห็น		
ด้านที่ 1 เนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรม	5.00	0.00 มากที่สุด
ด้านที่ 2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00 มากที่สุด
ด้านที่ 3 สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้	4.98	0.10 มากที่สุด
ด้านที่ 4 ผลที่ได้รับจากการเรียนรู้	4.64	0.66 มากที่สุด
ความพึงพอใจโดยภาพรวม	4.92	0.25 มากที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดต่อ ด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรม และ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีค่า $\bar{X}$ = 5.00 และ S.D. = 0.00 แสดงว่าความเห็นของนักเรียนทุกคนตรงกันสูงสุด ส่วนด้านสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ มีค่า $\bar{X}$ = 4.98 และ S.D. = 0.10 แสดงว่าความเห็นยังอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความแตกต่างเล็กน้อย ด้านผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ มีค่า $\bar{X}$ = 4.64 และ S.D. = 0.66 แสดงว่าความพึงพอใจยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ความเห็นของนักเรียนมีความหลากหลายมากขึ้น จึงสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่นักเรียน และสามารถนำผลดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 พบว่าผลการประเมินประสิทธิภาพเท่ากับ 80.30/81.40 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนนท์ปวิธ ดีพรมกุล และวีระ วงศ์สรรค์ (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านมาตราตัวสะกดโดยการเล่นเกมนประกอบบัตรคำ ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.90/83.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบตามลำดับขั้นตอน โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดรวมกับการบูรณาการบริบทท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการลงมือฝึกปฏิบัติจริง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการบูรณาการองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน สำคัญ คือ 1) ส่วนนำและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม คำชี้แจงสำหรับครูและนักเรียน 2) ส่วนเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการแบบเปิด และสื่อการสอนที่เน้นการบูรณาการบริบทชุมชน และ 3) ส่วนการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีวัฒน์ กองอุดม, อนุชา พิมพ์ศักดิ์ และชลิดา เหมตะศิลป์ (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า ครูต้องการสื่อรูปเล่มที่มีเกมประกอบเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน ส่วนนักเรียนต้องการกิจกรรมที่สนุก สีสันสวยงาม และลงมือปฏิบัติจริง ผลการทดลองใช้พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้เรียนรวมถึงครูผู้สอนมีความพึงพอใจในระดับ "มากที่สุด" เพื่อสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในแต่ละช่วงตอน ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) นิทานเรื่องช่างเหล็กผู้กล้า 2) เพลงร่ำด่าตะ...มนต์เสน่ห์แห่งส่วย 3) เรื่องเล่า ครูตีมีดบ้านเรา และ 4) ชาว อ่านเป็น เห็นอนาคต การร่ำด่าตะ จึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่ระบุว่าการผลิตสื่อต้องผ่านขั้นตอนการวางแผน การสร้าง และการทดสอบประสิทธิภาพเชิงระบบ (Systematic Approach) ด้วยการ บูรณาการบริบทท้องถิ่น เรื่อง ตีมีดบ้านเรา เข้ากับกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านเข้ากับประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.59 และหลังเรียน เท่ากับ 16.27 ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยยกระดับความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างชัดเจน โดยเริ่มจากการอ่านสำรวจเนื้อหา ค้นหาสาระสำคัญเพื่อสรุปใจความสำคัญส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินดารัตน์ อ่อนทรวง (2567) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ร่วมกับการใช้เทคนิคการประเมินในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 23.94 คิดเป็นร้อยละ 79.81 เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 17.89 คิดเป็นร้อยละ 59.63 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกและการประเมินในชั้นเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนจากการสอนแบบบรรยายเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา

และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านโจทย์เปิด ที่มีคำตอบได้หลากหลายรูปแบบเนื้อหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรงและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่นำมาปรับใช้ในแบบวัดความสามารถ การอ่านจับใจความ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2547) ที่กล่าวถึงเป้าหมายและความสำคัญของวิธีการแบบเปิดว่า เป็นวิธีการที่ตอบสนองต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาควบคู่ไปกับการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้เรียน ในบริบทการศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิธีการแบบเปิดจึงเป็นกลไกสำคัญในการดัดศักยภาพของผู้เรียนออกมาผ่านการแลกเปลี่ยนแนวคิด ซึ่งช่วยยกระดับระดับความคิดของผู้เรียนให้สูงขึ้นจากการชี้แนะของครูและการบริหารจัดการห้องเรียนโดยตัวนักเรียนเอง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.25) แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน เมื่อพิจารณาผลการศึกษาย่อยตามด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0.00) โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาในชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับระดับความสามารถ และช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากเนื้อหาที่น่าสนใจมีความสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมได้อย่างมีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปาริชาติ วงศ์ศรีแก้ว (2552) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจ ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในเชิงบวกอันเกิดขึ้นจากพื้นฐานของการรับรู้ค่านิยมและประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0.00) โดยนักเรียนเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมความสนใจในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดและการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้เรียนต่อกิจกรรมหรือสื่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความพึงพอใจด้วยเกณฑ์ดังกล่าวช่วยยืนยันว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้ แต่ยังสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม สนุกสนาน และส่งเสริมแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ของนักเรียน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้เชิงลึกและการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.98, S.D. = 0.10) โดยเฉพาะใบงานและแบบฝึกที่มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยกระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดล (Dale) ที่เสนอว่าการใช้สื่อที่หลากหลายและเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน จะช่วยส่งเสริมการรับรู้และการทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นสำหรับด้านผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.66) ผู้เรียนมีความเข้าใจบริบทท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงส่งเสริมทักษะด้านการอ่านจับใจความเท่านั้น หากยังส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรักในท้องถิ่น และการตระหนักในคุณค่าของชุมชน ป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของทิตินา แคมมณี ที่ได้เสนอว่า การบูรณาการบริบทท้องถิ่นเข้ากับการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยสรุป ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในทุกมิติ ทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อประกอบ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อยกระดับความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญศรี โชติช่วง (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะดังกล่าวสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนได้อย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวทางสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับประถมศึกษาผ่านโมเดล SMART-Reading ซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

SMART-Reading Model

- **S – Sense of Belonging**
(การสร้างความรู้สึกร่วมกับบทอ่าน)
- **M – Mental Mapping**
(การจัดระบบความคิดเชิงภาพ)
- **A – Action Learning**
(การเรียนรู้ผ่านการพิสูจน์จริง)
- **R – Reflective Thinking**
(การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์)
- **T – Transference of Knowledge**
(การส่งต่อและสร้างองค์ความรู้ใหม่)

ภาพที่ 1: องค์ความรู้ใหม่ SMART-Reading Model

โมเดลนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อเปลี่ยนผู้เรียนจาก "ผู้อ่าน" ให้กลายเป็น "ผู้คิดวิเคราะห์" โดยมีรายละเอียดดังนี้:

S - Stimulating Context (กระตุ้นผ่านบริบท) เริ่มต้นด้วยการนำบริบทใกล้ตัวหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (เช่น เรื่อง "ตีมิดบ้านเรา") มาเป็นสื่อเร้า เพื่อดึงดูดความสนใจและเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน

M - Mapping Key Ideas (วางผังใจความสำคัญ) นักเรียนฝึกทักษะการแยกแยะข้อมูล โดยการระบุ "ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร" และนำข้อมูลมาลงในผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) เพื่อจัดระเบียบความคิด

A - Active Analyzing (วิเคราะห์เชิงรุก) ขั้นการลงลึกเพื่อค้นหาใจความสำคัญและจุดประสงค์ของผู้เขียน นักเรียนจะได้ฝึกตั้งคำถามและหาคำตอบจากบทอ่าน เพื่อสร้างความเข้าใจที่มากกว่าแค่ตัวอักษร

R - Reflecting & Sharing (สะท้อนคิดและแลกเปลี่ยน) เปิดโอกาสให้นักเรียนสรุปความเข้าใจด้วยภาษาของตนเอง และแลกเปลี่ยนมุมมองกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขยายขอบเขตทางความคิด

T - Transferring Knowledge (ประยุกต์ใช้ความรู้) ขั้นสุดท้ายคือการนำทักษะการอ่านที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นหรือบทอ่านใหม่ๆ ในชีวิตจริง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนของทักษะที่ได้รับ

คุณค่าและประโยชน์ขององค์ความรู้ใหม่: โมเดล SMART-Reading นี้ก้าวข้ามขีดจำกัดของการสอนอ่านแบบเดิมที่เน้นการถาม-ตอบตามตัวอักษร ไปสู่การอ่านเพื่อทำความเข้าใจโลกและวิถีชีวิตจริง ประโยชน์ที่ได้รับคือช่วยให้ครูผู้สอนมี "แผนที่" ในการออกแบบกิจกรรมภาษาไทยที่ยืดหยุ่น โดยสามารถเปลี่ยนหัวข้อบทอ่านไปตามบริบทท้องถิ่นอื่นๆ ได้ (เช่น ทอผ้า ปลูกข้าว) แต่ยังคงใช้โครงสร้าง 5 ขั้นตอนนี้ในการฝึกฝนทักษะการอ่านจับใจความ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาผู้เรียนอ่านออกแต่จับใจความไม่ได้อย่างถาวร และเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบสอดคล้องกับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

สรุป

การศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ประสบความสำเร็จในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติจริง สามารถยกระดับความสามารถในการวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ความสำเร็จนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเพราะเทคนิควิธีการสอนที่เปี่ยมไปด้วยระบบเท่านั้น แต่ยังเกิดจากการบูรณาการบริบทภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องวิถีการตีมีด ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน เข้ามาเป็นฐานในการสร้างบทอ่าน ทำให้การเรียนภาษาไทยไม่ใช่วิชาที่เน้นเพียงการท่องจำตามตำรา แต่เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของชุมชน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับ

คุณค่าที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้คือการพิสูจน์ให้เห็นว่า นวัตกรรมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพภูมิปัญญาในรากเหง้าของตนเอง สามารถกระตุ้นแรงจูงใจและพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ครูผู้สอนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงควรนำแนวคิดการสร้างสื่อที่อิงบริบทชุมชนไปปรับใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่รอบด้าน ทั้งทักษะทางวิชาการและจิตสำนึกรักบ้านเกิด นอกจากนี้ ผลจากการศึกษายังเป็นรากฐานสำคัญที่เปิดโอกาสให้นักวิจัยท่านอื่นนำไปต่อยอดในการพัฒนาชุดกิจกรรมสำหรับระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือขยายผลไปสู่การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การส่งเสริมการอ่านจับใจความอย่างเป็นระบบเช่นนี้ จะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และช่วยให้เยาวชนไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีวิจารณญาณสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการบริบทท้องถิ่นเรื่อง “ตึ่มีดบ้านเรา” มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง (Active Learning) ไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาไทย โดยครูผู้สอนควรจัดสรรเวลาเรียนให้มีความต่อเนื่องและยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสืบค้นและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้มีการออกแบบบทอ่านที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาในท้องถิ่นของผู้เรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจและทำให้การอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นหัวข้อเกี่ยวกับ

2.1 การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการสรุปความโดยใช้บริบทภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน เพื่อเป็นการต่อยอดจากการอ่านจับใจความสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในระดับที่สูงขึ้น และเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการสอนในทักษะภาษาที่แตกต่างกัน

2.2 การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) หรือเกมมิฟิเคชัน (Gamification) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ เพื่อเป็นการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มแรงจูงใจและตอบสนองต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

2.3 การศึกษาเชิงเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความระหว่างนักเรียนในพื้นที่ บริบทชุมชนที่แตกต่างกัน เพื่อประเมินความสามารถในการปรับตัวของนวัตกรรมและหาแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีความเป็นสากลควบคู่ไปกับความโดดเด่นของอัตลักษณ์ท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กิตติยา โสภณโกโคย. (2563). คุณธรรม จริยธรรม และการดำรงอยู่กับสังคมประชาธิปไตย. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน*. 3(2), 113-117.
- จินดารัตน์ อ่อนทรวง และคณะ. (2567). *นวัตกรรมการอ่านจับใจความสำหรับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- จินดารัตน์ อ่อนทรวง, สรียกานต์ ยี่แก้งเอี่ยม และปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์. (2567). การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ร่วมกับการใช้เทคนิคการประเมินในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี*. 13(1), 1-11.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(1), 7-20.
- ทิตินา แคมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมบุญ ภูมิเกิด และนงนภัณ ท่านวิไล. (2563). การใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเสาธง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(2), 18-34.

- นงนภัส พันธุ์พลกฤต และ ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบจิตจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- บุญศรี โชติช่วง. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. สืบค้น 4 สิงหาคม 2568 จาก <http://web.nsu.ac.th>
- ประเวศ วะสี. (2558). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาเพื่อทางสายกลาง*. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2564 จาก <http://www.prawase.com>
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2559). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ. (2550). *พุทธวิธีในการสอนของพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547). *การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของญี่ปุ่น*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2560). *พุทธธรรม ฉบับเดิม*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- สมพร วัชรากัย. (2554). *หลักการสอนภาษาไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริพัชร เจษฎาพิพัฒน์. (2564). *การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Butterfuss, R., et al. (2020). The construction-integration model: A legacy and a path forward. *Educational Psychology Review*. 32(-), 1077-1101.
- Phramaha Hansa Dhammhaso. (2018). *Mindfulness-Based Education*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.